

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 fjt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Karsay Sándor püspök beszéde. — „Elrekesztelések“ elleni rendelet. (Döröcskei.) — A protestáns lelkeszek törvénykezése a házasság ügyeiben. — Belföld. — Vegyesek.

Karsay Sándor püspök beszéde.

— Zelenka Pál püspök hivatalba igtatásakor. —

Miskolcz. május 28.

Keresztyén szent gyülekezet, tiszakertületi testvérek az Urban! Ámbár ellentétes, de egyiránt ünnepélyes s megható az a hangulat, mely sziveteket eltölti e napokban. Tegnap gyászünnepélyt tartottatok elhunyt püspöktök Czékus István emlékére; az emlékezés fáklyáját gyujtattátok meg annak, kit bár hajlott korban, de mégis váratlanul hívott el a munkatérrel az Ur, kitől vette a szolgálatot. Ma örömmel ültök, hogy beigtassátok hivatalába azt a férfit, kit a hívek általános bizalma az elhunytinak utódává választott. A tegnapi ünnep a multra vonatkozott s az emlékezés volt; a mai a jövőre irányul s a reményt kelti fel sziveitekben. És én eljöttem messze földről, eljöttem bár erőtlennel, de kész lélekkel, hogy veletek e kettős ünnepélyben osztozzam! Kész lélekkel jöttem s jól esett osztoznom a kegyeletes gyászünnepélyben, mert azt a férfit, a kit tegnap elsirattunk, ezelőtt két évtizeddel én igtatattam be diszes hivatalába, én adtam kezébe a pásztorbotot, mely most a rozsnjó temetőben sirhalmán pihen. És mikor őt hivatalába beigtattam, egyuttal bezártam őt szívem mélyébe s minél jobban megismertem, annál jobban megszerettem, úgy, hogy velem nemcsak kartársi szoros viszonyban álltam, hanem benső baráti érzelmeit is élveztem. Ezért esett jól lelkemnek, hogy bár ravatalánál nem róhattam le kegyeletes adóját, azt veletek egyuttal tehettem tegnap, jól esik lelkemnek, ha áldást mondhatok én is a boldogultnak emlékére!

A mit ezelőtt 20 évvel tettem a boldogulttal, azt vagyok most veled teendő szeretett testvérem az Urban! Örömmel üdvözöllek a püspöki pályán küszöbén, mert ismerem nemes szívedet s az Ur szolgálatában kifejtett buzgóságodat nálamnál jobban senki

nem méltányolja! Igy ámbár te már a Krisztusnak megpróbált vitéze vagy, mégis — tekintettel a püspöki hivatal fontosságára, melyben én 24 év óta megöszültem, de meg is fáradtam, — megengeded nekem, hogy miként egykor Mózes Józsuéra e szavakkal bizta Izrael népet: „Légy erős és bátorítsd meg magadat“, én a nagy apostol ama komoly intését kössem szívedre, melyet a korinthusi gyülekezethez intéz: „A sáfárban pedig ez kívántatik meg, hogy mindenben hívnek találtassék!“

Ha végig tekintek azon a munka-téren, mely előtted most megnyílik s azokon, melyekben sáfárkodnod kell: nem adhatok jobb tanácsot, komolyabb intést, mint hogy „légy hü!“ Mert ha a földiekben sáfárkodótól megkívántatik a hűség s ha ettől tétetik függővé a jutalom, mennyivel inkább megkívántatik a hűség attól, ki a lelkeknek sáfára, pásztora s ki csak e hűségében találhatja fel legméltóbb jutalmát.

Légy azért te is hü azokban, melyek reád bizattak. Reád van bizva pedig a tudomány és a nyáj! Jól tudod te, hogy elvész az a nép, mely tudomány nélkül való; jól tudod, hogy az evangéliomi egyháznak éltető eleme, lelke volt mindenkor a világosság terjesztése; de azt is tudod, hogy az igazi tudomány tiszta forrása az evangéliom, az Isten ígéje. Ez a drága kincse evangéliomi anya-szent-egyházunknak, melyért annyi vér folyt hajdan s melyet oly féltékenyen őriz ma is, lesz reád bizva mostantól fogva. A püspöknek tiszte örködni a felett, hogy az iskolákban és szószékeken a tiszta evangéliom hirdettessék, hogy a kiket pásztorokul rendelt az Ur az ő nyája mellé „ide s tova ne hajtassanak a tudománynak akármely szele által.“ Te léssz hivatva hirdetni szóval, alkalmas és alkalmatlan időben, hogy „Krisztus az ut, az igazság és az élet; senki nem mehet az Atyához, hanem csak Ő általa.“ Te léssz hivatva feltüntetni példában, hogy az evangéliom „lélek és élet“, „Istennek hatalma“, „tűz és pöröly“, „a setétben

világoskodó lámpás“, mely megmutatja az üdvösségre vezető utat! Vedd fel azért ezt a gyönyörűséges igát, s hordozd örömmel, légy hű a tudományhoz! De légy hű a nyájhoz is, mely reád bízott. Erre a hűségedre is nagy szükség lesz, mert a nyáját fenyegetik kívülről ordító farkasok, belülről olyanok, kik bárányszőrbe öltöztek. Értsd meg a kor szavát, figyeld meg az idők jeleit. Egyházunk hajója koránt sincsen még a biztos kikötőben, a vészfelhők még nem osztottak el; Góliát ismét fegyverkezik, hogy harcra hívja Izrael népet s nekünk nem egy, de sok Dávidra van szükségünk; szükségünk van, hogy mindnyájan „a seregek Urának nevével menjünk az ellen, ki az Izrael Istenét szidalommal illette!“ De hogy kifelé erős legyen az egyház, nem szabad annak gyökerén titkos féregnek rágódnia. Te a szeretet apostola vagy, ne engedd, hogy a gyűlölet s harag lángja lobogjon a testvérszívekben; te a békességnek apostola vagy, ne engedd, hogy nyugtalan lelkek harcot kezdjenek ott, a hol nincsen ellenség; te az igazság apostola vagy, ne engedd, hogy a jog, a törvény lábbal tiportassék képzelt sérelmek miatt! Egyház és hazaszeretet lobogjon szivedben s gyűjtsa még másokban is e szent érzelmeket, hogy nevelhess Istennek tetsző népet, ki hű lesz e kettős édes anyához, egyházához, hazájához.

Légy hű azokban, melyek reád bizattak; de légy hű továbbá önmagadhoz. Ha visszatekintek multadra s azon utra, melyen eljutottál a legmagasabb állásra, a mit az egyszerű protestáns lelkész az egyházi téren elérhet: két hatalmas pártfogót látok én melletted működni, az egyik a *tehetség*, a másik a *munka*! Ez a kettő emelt fel oda, honnét magasabbra nem léphetsz pályádon; de a honnét legáldásosabban működhetel, miként a nap is délpontra jutva bocsátja legforróbb, élető sugarait. De azért megállandó nem szabad, ha hű akarsz lenni önmagadhoz, multadhoz, nem szabad elásnod a vett talentumokat, hanem kell, hogy továbbra is azok lelkesítsenek, azokért dolgozzál, a melyek eddig előre hajtottak! Maradj meg hát az, a mi eddig voltál: az Úr szőlőjének fáradhatatlan, serény munkása, ki már 3 óraker álltal az Úr szőlőjébe, s ki abban találja legnagyobb örömét, ha dolgozhatik!

De majd ha tapasztalni fogod, hogy munkádat nem követi mindjárt az óhajtott siker, ha érzed, hogy önerőd sokszor gyenge a nagy feladatokkal szemben: akkor lesz szükséged arra az erőre, mely onnét felülről száll alá! Hogy ezt megnyerhesd, *légy hű Istenedhez!* Minél tágabb körben működik valaki, annál gyakrabban van szüksége arra, hogy félre vonuljon titkos kamrájába s ajtaját bezárva, imádjja az Istent. Hogy te hű vagy Istenedhez: tudom, de légy hű akkor is, ha látnád, mint szenvednek hajótörést legszebb terveid, mint hiúsul meg a remény, mely lelkedet táplálta, mint a fogyó évekkkel az erő, melyet most még tagjaidban érzel.

Hogy te hű vagy Istenedhez: tudom, de légy hű akkor is, ha a világ a dicsőség magas polczára emel, ha a hír nevedet szárnyaira kapja, ha a ma-

gasztalás tömjéne száll feléd; ne feledd akkor, hogy „a ki köztetek az első, olyan legyen, mint az utolsó s a ki legnagyobb, olyan legyen, mint a ki szolgál!“

Légy hű s ha hű leszel, munkád nem marad jutalom nélkül. De ezt a jutalmat ne keresd, ne várd, mert ha megérdemled, az maga keres fel tégedet! Felkeres a jutalom egyházad részéről, a mint felkeresett most, hogy püspöki székbe emeljen. De tudod, hogy aranyunk, ezüstünk nincsen nekünk s ilyen jutalom nem vár az ev. püspökre; de vár ennél százszorta becsebb jutalom: a köztisztelet és szeretet, mely környezi, a hála, mely nevét megkoszorozza s halhatatlanjai közé sorozza. De ha ez a jutalom is elmarad, vagy késik, akkor jutalmadat önmagadban keresd. Mert az egyházi szolgának működése nem vet magas hullámokat, a siker is sokszor csak hosszú évek múlva látszik meg, sőt lehet, hogy félreismerés, bántalom is lesz osztályrésze. Ha ez veled is megtörténne: tekintsd önelkedbe; a jól végzett munka jutalmát, a tiszta önértetet fogod ott találni, melyet a világ nem adhat, de el sem vehet; tekintsd meg azokat, a kikért munkálkodtál, s ha látod, hogy virágzik az iskola, az egyház, terjed a viláosság és erősödik az egyház- és hazaszeretet: bizony bőséges lesz a te jutalmad! És ezt a jutalmat teljessé teszi az, a ki megfizet mindenkinek az ő cselekedete szerint! Hagyd ő reá az áldást, a jutalmat, ő előtte igyekezzél kedves lenni! Kevésen voltál eddig hű, most sokat bizott te reád; ne félj azért, ha ezután is hű leszel, meghalod az égi szót: „Menj be a te Uradnak örömébe.“ Amen.

„Elkeresztelések“ elleni rendelet.

„Elkeresztelések“ ez a szó van napi renden a napilapokban, azt csüri-csavarja a pápista egyház sajtója, mióta Csáky A. vall. s közokt. miniszter urnak a törvény inteniója szerint való ezen rendelete napvilágot látott. Végre nekünk is hozzá kell szólnunk, mielőtt az államhatalom — bárha csak leplezve is — beadja derekát. Mert azon titrelem, melylyel Magyarország jelenlegi kormánya hallgatja az itteni ultramontán sajtó börebeférhetlenségének vajudozásait, melylyel oly nyugodtan tudja várni, hogy hazai viszonyainkra az intező szót Rómából adják, aligha jelent mást, mint azt, hogy az országban nincsen szilárd és ellentállásra kész szabadelvű párt, s hogy előbb-utóbb a klerus hatalmának felülkerekedésével csak olyan törvények és kormányrendeletek állhatnak fenn, melyeket Róma inspirál és elismer.

Magyarország többi egyházainak — úgy látszik — nincsen ezekben szava, azokat meg nem kérdi senkisé. Nekünk osztályrésztünk — hála Istennek — a törvénytisztelet sugallta tiszta lelkiismeret, míg mások ellenszegüléssel vergődnek felszínre. A haza Róma zsebjebe kerül! — a hova minden út vezet — még akkor is, ha oly sötét, mint a zsák. Nincsen kimagasló alak, mely a korona jogait sértetlenül magasra tartsa. A törvénytisztelet aláásatik onnan, a

honnán Krisztus törvénye szerint annak tisztelete kellene, hogy kiinduljon. Fejtől bűdösödik a hal. S ez kell még, hogy a gyökeret vert socialismus országokat, nemzeteket bontson! Ugy látszik Róma ettől sem irtózik, csakhogy egy pásztor és egy nyáj legyen az ő gusztusa szerint — a mely azonban az érettebb emberi elemeket nélkülözve fél fogja emészteni önmagát s olyan öntisztuláson menni keresztül, melyben az első döntő elemek salakká válnak, ha a kath. egyház nem protestánsul elveiben. Persze messze van ennek ideje s arra a mostani generáció alig számíthat. Nem egyszer volt szerencsém annak kifejezést adni, miről most újra meglehetősen tények alapján győződni, hogy a pápista vallás nem lehet nemzeti vallás egy országban sem, pedig a Krisztus egyházának az a célja, feladata; sőt hogy a viszálykodás magvát hordja „egyedül-üdvözítőségében“ az uralom kedvéért. Az „elkeresztelések“ ellen adott kormányrendelet ime felidézte Magyarország legujabb történetében annak világos bizonyítékát, hogy itt nem a törvény, hanem a róm. kath. egyház az úr!

Minden kormány-gyengesség mellett bizunk a korona-esküben s az igazságban. Am lássa Magyarország kormánya, ha paktál az ultramontanizmussal, mi lesz e nemzetből, melynek örvévé, vezérévé szegődött!

Mi nem pengetjük a papi jószágok államosítását min más nemzetek már rég túl estek — ám lássa a kormány, mely azon réven mindig több és több jogi befolyást enged nekik általános országos s tisztán állami kérdések eldöntésében is.

Mi nem intjük az országgyűlés többségét, mely — úgy látszik — nincs jelenleg tisztában a jövőben követendőkről, a római kovász hatása folytán nem tudva hova csatlakozzék feltétlenül. Mert reményeljük, hogy a nemzet szabad fiai a nemzet szabadságát újra felfogják és megvédik. A protestantizmust pedig kizárni a szabadság, egyenlőség és testvériség jogköréből az ellenkezőt jelentené, mert mi is a nemzet fiai, a haza gyermekei s a korona alattvalói vagyunk. A türesben-szenvedésben mindig példaképek valának őseink — erősítvén őket Istenben vetett hitük, de az önvédelem sem volt soha gyenge oldalunk, ha szük-ségét éreztük.

Mi tiszteletben tartjuk az ország törvényeit, mert a szabadság és egyenlőség védbástyáinak tartjuk azokat és óhajtjuk, hogy mindenki tiszteletben tartsa azokat. Mégis ha a kormány sem volna képes ör-állójogait végrehajtani, ha a jogsérelmek orvoslása többé a kormányhatalom által sem volna eszközölhető — ország-világ előtt kénytelenek lennünk a törvény szentségének tiszteletben tartását, jogaink védelmét követelni.

A kath. esperesi kerületek kezdik a kulturharcot, engedetlenséget szavaznak a törvény iránt. Pedig a nevezett ministeri rendelet semmiben sem sérti a pápista felekezetet Magyarországon, csak az egyenlőséget a törvény tilalma daczára áthágókat utasítja kötelességükre. Persze némely ultramontán, ki nem fér meg bőrrebe szeretne a zavarosban halászni: elkeresztelni,

anyakönyvezni, elgyóntatni, proselytákat csinálni uton-utfelen, ezt tartja a róm. kath. egyház feltétlen jogának, mert csak számban lehet a protestantizmust gyengíteni. Erre már találtak is fel mindenféle dicső tantételt, p. o. azt mondja a pápista pap, mikor édesgeti a más felekezetűt: a mienk a világon az első vallás! a saját bárányának meg beköti a szemét: hogy a mi vallásunkról nem lehet áttérni más vallásra! No de ezzel dehogy törődik sokat a prot. ember. Csak több törvénytiszteletet kérünk! Ézért meg kell változtatni a törvényt, a mi nem tetszik és csináltatni olyat, a mely tetszik — akkor tiszteletben fogja tartani azt Magyarország gazdagon dotált róm. kath. papsága is! Ez a cél. S ha ez el lesz érve, a pápista egyház hatalma virágzik majd, a protestantizmus pedig újra feléled. A világosságot hiába rejtik véka alá! A kor látszólagos hajlamát a papizmus felé maga a papizmus idézte elő, de meggyőződés nem rejlik abban. Virág, melynek gyümölcse meg nem érik.

Az elkeresztelések ellen adott rendelet a pápista papság „lelkiismereti“ dolgába vág! Vajjon micsoda lelkiismeret az, mely nem túri a mások sérthetlenségét, hanem feltétlen turkálási szabadságot kíván a más szénájában? Hasonlitsuk össze. Hát a prot. papság mért nincs megsértve lelkiismeretében ezen rendelet által? Persze mert nincsen világot elnyelni akaró szervezete és vagyona! Hát igazsága, lelkiismeretbeli szabad felfogása sincs annyi? Mert az idők folyamában végre ez numerál. Nevezetes! Magyarország pápista főpapja olyannak tartja e rendeletet, mely „vallási viharokat támaszthat az országban“ s kiszámított politikai eljárásával előre ő készíti elő erre papjait, egyházát! Csinálni is lehet a lelkiismeretet? Sem a magyar államnak sem a prot. egyháznak pedig nem illik arra hivatkozni, a mi az igaz, istenadta lelkiismerettel megegyezik! Nem is lelkiismeretről van itt szó! Az csak egy közbevetett szent név! Küzdés a feltétlen hatalomért az egész feljajdulás. Azért Magyarország kormánya fog felelős lenni a világtörténelem előtt azért, hogyan oldja meg e csomót.

Döröcskei.

A protestáns lelkészek törvénykezése a házasság ügyeiben.

A jövő zsinat tagjainak figyelmébe ajánlva.

A protestáns vallás honunkban is gyökeret vert, csak idővel, lassanként bontakozott ki a kath. egyház alakjaiból és szokásaiból. Így p. o. az első isteni tisztelet a prot. egyházban nagyon is vissza emlékeztet még azon módra, mely a kath. egyházban a latin énekek, gyertyagyújtás, zene és az isteni tisztelet többi mozzanataira nézve főnállott. Így történt, hogy a törvényes szokások is úgy gyakoroltattak a prot. lelkészek által, a mint azok a kath. egyházban előtaláltattak.

Nevezetesen a házassági ügyekben mint hajdan

a kath., ugy a hitujítás elfogadása után a prot. lelkészek is, a legujabb időkig hol egészen önállóság, hol a világiak befolyásával biráskodtak és ítéltek. *Egyes prot. lelkészek ugy mint egész esperességi és kerületi gyűlések jogkörükhez tartozóknak tekintették a házasságok körül felmerült viszályokat és pereket; nemkülönben az alkotott hitczikkek és zsinati tárgyalások között találunk gyakori határozatokat, melyek arról tanuskodnak, hogy a prot. egyház még sokkal szélesebb alapon gyakorolta, mint a kath. sz. szék, a törvénykezést a házasság bonyolódott ügyeiben.*

Az alább felhozandó egyes esetek nem csak ezen biráskodás ténye, de még a mellett is tanuskodnak, hogy milyen volt a mult idő felfogása a házasságról általában, milyen szokásokkal járt annak megkötése, mi kivántatott az elváláshoz és micsoda büntetések lettek szabva a kihágókra.

Lássuk egyenként a jellemzőbb példákat, melyek szerint már az egyes lelkészek is ítéleteket hoztak házassági ügyekben.

Lőcsén 1648-ban szept. 25-én Schöber Benedek kovács leánya, paráznaság miatt egy aranymives legénnyel, bevádoltatott. *Az ottani lelkészek kikutatták, hogy a leánynak mással is volt viszonya, minek folytán a legényt nem a leánynyal való házasságra, de szüzesség elleni kihágás miatt 13 aranyra és a 2 gyermek tartására 100 frt lefizetésére ítelték el. A város még azonkívül a leányt a városból való örök száműzésre, a legényt pedig 50 frnyi büntetésre vagy Lőcséről való 3 évi távozásra ítélte. Sok kérésre a 3 év kettőre szállított le. 1666-ik évben nov. 25-én a lőcsei lelkészek consistoriumban Hertel Jakab kereskedőt és feleségét szül. Riesin Annát 3 évre asztaltól és ágytól elválasztották, mert öt év óta a férj képtelen volt és rosszul bánt feleségével. Ez eme második hibát bevallotta de az elsőt nem, kijelentvén, hogy esketésekor még egészen egészséges volt és még most is remél jobbulást. Ezen 3 év eltelte után 1669-ik évi decz. 12-én az elébbi házasság végképen felbontatott minthogy a férj még mindig, tehát 8 év óta képtelen volt és ellene feleségének kiengesztelhetetlen gyűlölete — inimicitia capitalis — be volt bizonyítva. A férjnek nem, de igenis a feleségnek megengedettett az új házasság.¹⁾ *Selmeczbánynán Windisch lelkész káplánjai Seyfert és Reiser, a városban elharapódzott romlottság, különösen a paráznaság ellen, 1656. márcz. 24-én a tanácstól azt kivánták, hogy Isten haragjának eltávolítása végett a 6-ik parancs ellen vétkezők szigorúbb fenyíték alá vétessenek, ily személyek a prédikáció alatt vasárnap a prédikáló - szék alatt álljanak, neveik a szószékről olvastassanak fel s csak is ily kiállott vezeklés után bocsáttassanak az úr asztalához. A tanács szigorúnak tartotta az ítéletet, attól tartván, hogy sokan kath. hitre fognak áttérni, minthogy ottan könnyebben kapnak bűnbocsánatot és megkérdé: vajjon nem elég-e, ha ilyeneket ő büntet bürsággal s pellengérré állítással. A papság engedni nem akar-**

ván a Körmöczön tartandó bányavárosi zsinatra bizták az ily esetek megítélését.²⁾

Egyes esperességek, egyesületek, fraternitások és contuberniumok — rendszeren az esperes vezetése alatt is gyakran biráskodtak peres házas felek között. Az 1585-ik évi ápril 12-én tanácskoztak a 24 szepesi város lelkészei Ménhárdon Prokop esperes elnöklete alatt következő esetben. János fiatal ember Hunfaluból jegyben járt egy zsákóczi Fürstin Barbara nevű özvegygyel. Miután kiderült, hogy a menyasszony maga a tanuk vallomása szerint sohasem nyilatkozott oda, hogy a fiatal emberhez nőül menend, a viszony felbontatott és a vőlegénynek átküldött korona ketté törtetett. Miután a menyasszony helytelenül cselekedett annyiban, hogy jegyben járt a vőlegénnyel a nélkül, hogy személyesen beleegyezését adta volna a viszonyba, kénytelen volt a vőlegényt megkövetni. Hogy pedig a vőlegény felsült, tulajdonítsa azt magának, miután ő is hibás, mert a menyasszonytól jegyet és ajándékot fogadott el a nélkül, hogy szóbeli ígérte birta volna, minek folytán sértette a házasság méltóságát és díszét. Az anyagi kiadások megtérítését tekintve, a felek méltányos és barátságos egyezkedésre intettek. 1588. decz. 30-án összejöttek a testvérek Fabriczy Kristóf elnöklete alatt Szepes-Szombaton. A megjelenő házasfelek Brütenzwieg Jónás és szül. Usrai Zsófia törvényesen válni akartak. Miután az elővizsgálatok már be voltak végezve és a hozott határozatok már azelőtt is az elválást sürgették, az utóbbi most végképen kimondatott és jogerőre lépett.³⁾

Az ország más vidékeiben is gyakorolták a törvénykezést az esperességek a házasság körül. Sáros-Zemplénben is a viszálykodó házasfelek a gyűlések elé idéztettek s válópereiket itt kezdték, folytatták és fejezték is be. Számos eset közül csak a legjellemzőbbekre szorítkozom. — 1624. év január 9-én Kis-Szebenben egy házassági ügyben vádlott nőt régi szokás szerint a szószékről a templomban 3-szor idéztek. 1632. jan. 8. „a karácsonymezei tanító, mert egy görög kath. leányt jegyzett el magának s azt azután ott hagyta, atyját megsebesítette, a nevezett földes urának Sémsei Lászlónak 1 font mákot bocsánatkérés mellett, a leány atyjának az eljegyzési költséget és a gyógyítási kiadásokat fizetni köteleztetett és 5 frtra büntettetett.“ 1640-ben jul. 4-én egy házasságtörő excommunicáltatott. 1641-dik évi jul. 4-én egy jegyeséhez hűtlen nő 7 évre eltiltatott a házasságtól s 12 frtra büntettetett. 1642-ben okt. 5. Eperjesen tartott közgyűlésen Stubnicenus György bogdáni lelkész degradáltatott, kicsapatott és kitérültetett, valamint neje is, ki mint vádló lépett fel, tőle elválasztatott, mert Stubnicenus részeges ember volt ki mostoha leányával fajtalankodott. 1647. máj. 8. Kis-Szebenben Janik András veres-

²⁾ Breznyik János: a Selmeczbánynai ág. litv. ev. egyház és lyceum története. II. füzet. 29. l.

³⁾ Matricula XVI. Regalium Pastorum Moleriana et Jantschiana. — Kézirat.

¹⁾ Caspar Hain: Leutschauer Chronik — kézirat.

vágási lelkész 12 fitra büntetett, mert rovott nőt esketett. 1634. május 5. megint Kis-Szebenben Semsei István elválni akar feleségétől Tivadar Annától, de a felek békés együttlésre intettek. 1665. febr. 5. Eperjesen válóper indított meg Szinyei László és Nagy Borbála között. 1667. máj. 4—5. fontos végzések hoztak Kis-Szebenben: „Az osztrópataki lelkész Hrabéczi Sámuel fajtalanokadás, hamis oklevélyártás stb. miatt excommunicáltatott, degradáltatott, bebörtönöztetett és a világi hatóságnak át adatott.“ A forma az volt, hogy a közgyűlésen a senior hangosan kimondta excommunicációját és proscriptióját és bárkit feljogosított, őt bárhol elfogni és hazavinni, hogy azután a senior őt degradálván a világi hatóságnak átadja. A malczovi pap neje házasságtöréssel vádoltatván s ez reá be is bizonyulván, a templomban háromszor bűnbánólag kiállani köteleztetett s férje mert bűnét elnézte, az oltár előtt, mielőtt csak egyszer prédikálna, az egyháztól s a patronusoktól bocsánatot kérni köteleztetett. Ha még egyszer vétkezik, excommunicáltatik, proscibáltatik és kicsapatván, a világi hatóságnak át adatik.“ Még 1705. márcz. 11. szintén Kis-Szebenben, Holvai karácsonymezei lelkész 1 cs. aranyra elíteltetett, melyet az eperjesi collegiumra kellett fizetnie, mivel hirdetés nélkül mert esketni. Így majdnem minden jegyzőkönyvben találtnak házassági tárgyalások és válóperek, melyekben a lelkészek mint bírók szerepeltek és a kor irányának megfelelő büntetéseket szabtak.⁴⁾

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Hatodik kimutatás A legszivesebb köszönettel van szerencsém a következő, Nemes Kosztolány számára f. hó 2-től a mai napig beérkezett adományokat nyugtázni.

A leibiczi egyháztól 2 frt, a radványi egyház gyűjtése 7 frt, az osztrólukai egyházból 2 frt 50 kr., a bazini egyháztól 5 frt, a poniki egyház gyűjtése 5 frt 20 kr., nagys. Breznyik János selmeczi lyceumi igazgató úrtól 5 frt, a háji egyház gyűjtése 17 frt 49 kr., a békés-csabai egyháztól 8 frt 65 kr., nagys. Kosztolányi Sándor barsi esperességi felügyelő úr gyűjtése (a gyűjtő 100 frt, Vigyázó-Podmaniczky Zsuzsana úrnő 50 frt, Klobusiczky Emma úrnő 50 frt, br. Nyáry Béláné 20 frt.) 220 frt, a körmöczbányai egyházból (az egyháztól 10 frt, gyűjtés 61 frt 5 kr.) 71 frt 5 kr., összesen . . . 395 frt 89 kr.

az ötödik kimutatás 645 frt 62 kr.

összesen 1041 frt 51 kr.

Isten kegyelméből s a jószívű adakozók jóvoltából az első ezret átléptem; a paplak azzal, a mit a helyi lelkész külföldről kapott, körülbelül biztosítva van. Istennek legyen hála s az adakozóknak őszinte köszönet!

A papnak lesz tehát hol laknia, de még nem miből élnie; a mulhatatlanul szükséges papfizetési alapra az eddigi elismerésre méltó eredményből semmi sem marad. Nem

⁴⁾ A Sáros-Zempléni ev. esperesség története... írta Hörk József tanár... 1885.

hihetem, hogy azon egyházakból, a melyeknél az ivek még künn vannak, semmit sem fogok kapni. Azért újra kérem azon testvéreket, kik eddig reánk még nem gondoltak, hogy meg ne feledkezzenek rólunk s az Úr megáldja őket.

Körmöczbányán, 1890. máj. 27.

Raab Károly,
bari ág. h. ev. lelkész.

*

Szentes, 1890. június 1-jén. — Nagytiszteletű Szerkesztő úr! Békési evang. esperességünk egyházainak f. hó 22-ig kell az esperességi elnökségre adandó szavazataikat Szarvasra nt. Sárkány János úrhoz, mint a szavazatszedő bizottság elnökéhez, beküldeniök.

Az eredmény előreláthatólag, az lesz, hogy az esperesség kipróbált vezérferfiái nt. Achim Ádám esperes s méltóságos Zsilinszky Mihály felügyelő urak fognak újra esperességünk kormányzó rúdjához állíttatni.

A tény azonban, hogy a lelépő esperes nem először fordul hozzánk azzal a határozott kéressel: bocsátanok őt, mondhatjuk bátran 12 évi eredményes áldásos szolgálat után, nyugalomba; hogy különösen ezuttal felhívójában betegség által megviselt munkaerejére is utal, ebből kifolyólag a bekövetkező kényszerhelyzetre, hogy t. i. a most már nem 3, hanem 6 évre szóló bizalmi szavazatokra visszautasítólag kellene nyilatkoznia: itt is, ott is felvetette egyházainknál a kérdést: mit tegyünk, hogy az esperesi tiszt terhein könnyítsünk, hogy azok ne csak a jelen esetben, de a jövőben is általában kevésbé terheljék meg mindazokat, kiket a bizalom esperességünk éléré állítani?

A szentesi evang. egyháznak minap tartott közgyűlése a maga részéről egy, hiszszük megfigyelésre s foganatosításra nagyon is érdemes indítványt hozott s fogja azt a legközelebb megtartandó esperességi közgyűléshez elfogadás végett beterjeszteni. Az indítvány ugyanis az alesperesi állás szervezését s így az esperesi állás terheinek megosztását célozza.

Hogy az indítvány mennyire természetes, indokolt, égetőn szükséges, a következőkből azt tartom, nagyon is világos.

Tény az, hogy bányakerületi utasításaink fő- és alesperest ismernek s így az indítvány általában semmi újat nem czéloz. Tény az is, hogy bányakerületünk 9 esperességéből 6 (Bácsszerém, Bánát, Hont, Nógrád, Pest, Zólyom), az egyházi elnök terheit fő- és alesperes közt osztja meg s így a gyakorlat kipróbálta már az intézményt. Már ezek magokban is azt tartom az indítvány mellett szólnak. Még inkább azonban sajátos esperességi belső viszonyaink.

Tudva van, hogy esperességünkben a lelkek száma a Bányakerület esperességeinek csak nem egy harmadát teszi. (A 114 ezer lelket haladja.) Tudva van, hogy esperességünk azon egyházai, (Békés-Csaba, Szarvas, Orosháza, Komlós), melyeknek lelkészi karából válnak ki legtöbbször esperességünk vezérferfiái, óriás népességüknél fogva annyira igénybe veszik aránytalanul kevés számú lelkészeiknek szolgálatát, hogy nagyon is helyén való, üdvös dolog gondoskodni, hogy e lelkészek egyike-másika az esperesség kormányzó rúdjához állíttatván, össze ne roskadjon a terhek alatt, vagy legalább kevésbé vonattassék el saját helyi egyháza híveinek gondozásától. Tudva van, hogy esperességünk a szarvasi főgymnasium patronusa lévén, e

főgymnasium felett a felügyelet maga annyi gondot, elfoglaltságot ró, ha nem többet, az esperes vállaira, mint esperességünk egyházai csaknem együtt véve.

Hát ezek, azt tartom, ismét világossá teszik, hogy — amikor az alesperesi intézmény sokkal kisebb testű és igényű esperességeknél szükségesnek, jónak bizonyult — nálunk ez állás rendszeresítése sokszorosan szükséges, kívánatos dolog.

De vegyük fel az esperesnek esetleg hosszabb betegeskedési vagy épen elhalálozási esetét is: nem kívánatos, szükséges-e, hogy tisztjét ilyenkor — a kormányzás legkisebb fennakadása nélkül — a helyettes vagy is alesperes vegye át, teljesítse?

Épen azért nem is kételkedem, hogy indítványunk, melyet a bányakerületi utasítások, kerületünk esperességeinek követett gyakorlata, esperességünk sok igényű viszonyai nagyon is igazolnak, egyházainknál visszhangra fog találni s a harminczas években, sőt a negyvenes évek elején nálunk sem ismeretlen alesperesi intézményt legközelebb mi is szervezni fogjuk, illetve visszaállítjuk.

Petrovics Soma, lelkész.

*

— **Kladzány, 1890. május 22.** — Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! — A „Régi hangok“ igen tisztelt szerzőjének apellátájához a melylyel ügyét a nagy közönség ítélőszéke elé bocsátotta, méltón csatlakozik a következő eset, melynek közlését t. lelkészársaim figyelmeztetése s megóvása czéljából tisztelettel kérem.

Miután azon tapasztalatra jutottam, hogy híveim kökéreben a szent-írás nagyon is ritka kézben fordul meg, mult hó elején felszólítottam Hornyánszky Viktor könyvkiadó és könyvkereskedő urat, közlené velem, kaphatók-e nála tót szövegű új testámentomok s ha igen, mi lenne azoknak az ára? Nevezett könyvkiadó és könyvkereskedő úr ugyancsak április hava 11-én sajátkezűleg így ir hozzá: . . . „A tót új testámentomra vonatkozólag pedig alábbiakban van szerencsém válaszolni:

A 16-od rét Novy Zákon ára (zsoltárokkal) **16 kr.**
 dtto dtto (zsoltárok nélkül) **12 kr.**
 8-ad rét dtto (zsoltárokkal) **50 kr.**
 (Zsoltárok nélkül 8-ad rétű nincsen.)

Minden tiz példányra **1 ingyen példány** ny a l szolgálunk. Kitünő tisztelettel Hornyánszky Viktor m. p.“

E közlemény vétele után, híveim figyelmét a 16-od rét új testámentom olcsóságára fordítani el nem mulasztván, rövid időn találkozott 10 előfizető. S nehogy e néhány buzgó tag, új 10 előfizető jelentkezéseig nélkülözni legyen kénytelen az égetőn szükséges könyvet, 1 frt 60 kr. előleges beküldése mellett felkértem Hornyánszky Viktor urat, küldene czimem alatt 10 drb új testámentomot. A küldemény május hó 10-én egy számla kíséretében postára adott, a mely számlából kitűnik, hogy Hornyánszky Viktor úr a 16 krajczáron árult könyvek mindenikeért 18 krajczárt követel; az ígért ingyempéldányról megfeledezve azt is követelésbe hozza s azon felül még 30 kr. postadíjat is felszámít. Azt hittem tévedés lesz a dologban.

Felhívtam ez okból Hornyánszky Viktor urat, hogy emlékezni vissza mult hó 11-én tett írásbeli ígéreteré. S az eredmény? Méltó oly czég főnökéhez ki neve alá büsz-

kén oda írja az „akadémiai“ jelzőt. E valóban naiv felelet szórúl-szóra így hangzik: „Becses soraira válaszul, tisztelettel értesítjük, miszerint mi nem joggal anul követeljük az általunk folyó hó 10-iki küldeményünknel kimutatott 68 kr. hátralékot, mert mint Nagytiszteletű Ur (később jó lesz a tiszteletes is) saját maga is meggyőződhetik, az új-testámentomok ára minden egyes példányra rá van nyomtatva.“

Azt hiszem, ehhez sem kell kommentár. A „régi hangokat“ követik az „új-testámentumok.“

kiváló tisztelettel

Hoznek Lajos

ág. hitv. ev. lelkész.

*

Szlavoniából. Hogy Szlavonország területén evang. egyházunk mindinkább jobban és jobban terjed, nő és erősödik, arról akar e kis jelentés is tanuságot tenni. A római császárok, valamint az első keresztyén püspökök egykori székhelyében Syrmiumban — a mai Mitrovitzában, nagy számú gör.-kel. szerb s róm. kath. lakosság közepette, van e kised de hiterős evang. seregecske, csak imitt amott az ó-pázuai lelkész által felkeresve — különben pedig árván és elhagyattan. — De hol ma Szerémségnek evang. testvérekkel bíró helye, melyet ki nem fürkészne a „szlavonországi nagy missionáriusnak“ Belohorszky Gábor bács-szerémi főesperes úrnak pásztor szeme? A szlavon területet már több ízben beutazva, igen jól tudja, hogy miben szükkölködnek evang. testvéreink, kiket midőn egyrésről a Krisztus szt. evangeliomával üdvözöl buzdít s vigasztal, — másrésről őket a könyörületes testvéri szeretet jóakaratóba ajánlva, érdekükben esdő szózáttal fordul a jómoduakhoz, vajha a szeretetteljes adakozás gyakorlásában szorgalmatoskodva, egy fillért az e vidéki elhagyatott s szétszórt testvérek számára kitett perzselybe áldozni el ne mulasztanák. Mint eddig évenkint más-más helységet látogatott meg főesperes úr, így ez idén első helyen Mitrovitzát kereste fel — és pedig piros pünkösd második napján, Gretzmacher Samu beskai ev. és Schneider Pál ref. utazó lelkész kíséretében.

Pünkösd első napján az esti vonattal Mitrovitzára érve, ünnepélyesen s szívélyesen üdvözöltettek az indóházánál s a városba érve a holnapi nap ünnepirendje állapítatott meg. — Másnap, az az pünkösd második ünnepén, már korán gyűltek össze az evang. s ref. testvérek, hogy így egyszerre jelenjenek meg az istentiszteleten. S e helyütt legyen megemlítve, — hogy nem szabad ég alatt, nem is félreeső elhagyatott sötét szobában, hanem a gör.-keletiek pompás nagy templomában, fennen és szabadon hirdtetett igaz protestáns szellemben az Úr szava. Előbb egy kisebb templom volt e célra kiszemelve, de megtudván, hogy a bács-szerémi főesperes maga fogja az ünnepi szent beszédet tartani, — a székesegyházat ajánlották fel.

Nagyszerű s lélekemelő volt a protestáns istentisztelet lefolyása. Délelőtti 8 és fél 9 órai nagy harangszó volt jelzése a tartandó istentiszteletnek, 9 órakor pedig az összes harangok meghuzatván, emberáradat lepte el a székesegyház három bejáratát, úgy hogy midőn főesperes s a két lelkész a templomba lépett, ott egy 700 főre tehető díszes közönséget találtak, többnyire gör.-kel. szerbek s róm. katolikusok, a város színe java, mivel a mieink egy pri-

vatum eszközölt számlálás szerint csak 300 lelket tesznek, az 1881-iki népszámlálás szerint pedig csak 173-mal.

Az istentisztelet német nyelven tartva: „Ach bleib mit deiner Gnade“ kezdetű egyházi énekkel vezetett be. A szent beszéd az epistolai textus alapján tartott, miképp hat istenországának mindinkább kiterjedésére való visszapillantás, bátorító, buzdító intő s vigasztaló erővel ifju, szegény, kicsiny gyülekezetekre. Főesperes úr $\frac{3}{4}$ óra hosszat beszélt, s a minden tekintetben kiváló szónoki beszéd jótékony s gyújtó hatással volt az evang. lelkekre, valamint a más felekezetbelieket is, kik feszült érdeklődéssel hallgatták, teljesen lekötötte. Az oltári istentiszteletet s urvacsorát a fennemlített két lelkész végezés s záradékul Falkenberg Solymossy Béla kir. folyammérnök úrnak kis fiacskája a keresztség szentségében részesítettett.

Az istentiszteletnél mindvégig jelen volt a szerb főesperes (próta, Erzpriester), Staits Avacum, Angelics Stevo lelkész a meghalt patrircha testvéröccse, valamint a többi gör.-kel. szerb lelkészek.

Leirhatatlan öröm tölti el a mieinket, hogy fáradozásuk nem hiába való volt az Urban, és hogy a protestans istentisztelet oly fényes, ünnepélyes lefolyásu, valamint oly díszes közönségtől látogatott volt. Istentisztelet után, miután a gör.-kel. lelkészeknél, a róm. kath. apátnál, a városi hatóságnál, tövényiséknél, szolgabírósnál látogatás tétett s presbyteriális tanácskozás tartatott volna, — fényes ebéd volt Solymossy úr vendégszerető házában.

Igy ünnepeltetett pünkösöd szent ünnepe Mitrovitzán.

Őszinte köszönettel s hálával adózunk Staits Avacum gör.-kel. szerb főesperes úrnak, azon előzékenységéért, melylyel nekünk a székesegyházat átengedni kegyes volt. Hiszen pünkösöd, a mindeneket ujéletre hívó szent léleknek ünnepe volt!

Hála és dicsőség a mennyei atyának. „ki mindezt cselekedte az ő ingyen való jó kedvéből.“ Ő tartsa, őrizze s vezérelje a mitrovitzai, kis nyáját, melynek sok buzgó tagjai között első helyen Liebmann Ferencz gondnok említendő.

Isten adjon erőt s kitartást Belohorszky Gábor bácszeremi főesperes úrnak a szlavonországi evangelisatio szent munkásságában. — Igy ha „Isten velünk, ki ellenünk?“

Igaz hit, szeretet s törhetetlen bizalom a jó Istenben, — könyörületlen adakozó szívek a testvérekkel szemben — s minden, minden sikerülend.

Kézzeled a munkához, szívvel égfelé, s Istennek tetsző dolgot fogunk cselekedni.

Uj-Pázua.

Kruttschnitt, ev. lelkész.

VEGYESEK.

— Baltik Frigyes dunáninnyi püspök a pozsonyi lyceumban tartandó érettségi vizsgálatokon személyesen fog elnökölni; ez alkalmából a pozsonyi egyház, vendégének méltó fogadására, csütörtökön tartott közgyűléséből dr. Samarjay Károly egyházi és lyceumi felügyelő elnöklete alatt bizottságot küldött ki.

— **Czékus-emlékünnap Eperjesen.** Az eperjesi ev. ker. collegium előjárósága folyó június hó 8-dikán délelőtt 11 órakor a nagy könyvtári teremben néhai Czékus István tiszakerületi püspök emlékeztetének szentelt emlékünnapélyt rendez, a következő programmal: 1. Gyászhangok. Zasskovszky Endrétől. Előadja az „Akadémiai daleylet.“ 2. Emlékbeszéd Czékus István püspök felett, Hörk József theol. dékán-tanártól. 3. Gyászoljatok! Óda. Irta: Lippay Béla I. é. theol. Szaválja: Kovács Andor IV. é. theol. 4. Czékus István emlékezte. Irta és előadja: Kolbenheyer József IV. éves theol. 5. Hymnus. Erkel Ferencztől. Előadja az „Akadémiai Dalegylet.“

— **Lelkészválasztási mozgalmak.** A sámsónházi (Nógrádmegye) egyház lelkészévé Kis István balassa-gyarmathi segédlelkész választatott meg. Beigatása f. hó 15-én lesz. — A pinkafői (kemenesaljai esperesség) gyülekezet, lelkipásztorává, Straner Vilmos segédlelkészt választotta. — Isten áldása legyen mind a két egyházon s új lelkészen. — A pozsonyi német egyházban a néhai dr. Geduly Lajos püspök, pozsonyi lelkész megürült helyének betöltésére kitűzött, de a jelöltek visszalépése miatt elhalasztott választás ügyében a convent f. hó 5-én d. e. tartott ülésén újból 3 jelöltet állított fel, és pedig Schmid Jenő helybeli segédlelkészt, másodsorban Böhm János csávai s harmadsorban Löw Fülöp locsmándi lelkészeket, kik közül az első minden valószínűség szerint acclamatióval fog megválasztatni. A választás f. hó 15-én fog megtörténi. — A járfalusi ev. egyház lelkészi állomására a Pozsonyba elválasztott Ebner Gusztáv helyére Wenk Károly pozsonyi volt püspöki segédlelkésznek van komoly kilátása; — a süvetei egyházban pedig Terray Gyula, Rozsnyóra elválasztott esperes-lelkész helyére, mint értesülünk, Sztelhó Gerő löcesei segédlelkésznek.

— **X. Kimutatás (1890).** A theol. tan., illetőleg szakkönyvek kiadása végett megindított gyűjtés eredményéről. Az Evang. Egyházjogtanra előfizettek: 27) Ev. theol. Önképzőkör Sopron 9 frt. 29) Theol. akad. Olvasókör Pozsony 3 frt. — *Pukánszky Béla*, pénztáros.

— **Teleki-Róth Johanna ösztöndíjasok.** Az egyetemes ösztöndíj-osztó bizottság f. évi május hó 20-án tartott ülésében következő ifjakat részesíti a 38-38 frtnyi ösztöndíjjal: I. **A theol. akadémiában:** 1. Povászky György, 2. Scherffel Nándor, 3. Dedinszky János, 4. Bárdy Ernő, 5. Taubinger Rudolf, 6. Nagy Lajos, 7. Paulinyi Dániel, 8. Kunz S. Gyula; II. **A pozsonyi lyceumban:** 1. Schöpflin Aladás, 2. Petrovics Pál, 3. Scholtész Gyula, 4. Ilg Ede; III. **Eperjesen:** 1. Kolbenheyer József, 2. Hlaváts Gyula, 3. Kotsch Jakab, 4. Scholtz Gyula, 5. Kovács Ferencz, 6. Baltik Pál, 7. Roxer István, 8. Vúrián Lajos, 9. Broschkó Adolf, 10. Hörk József, 11. Gömör János, 12. Vojtkó Mihály; IV. **Késmárkon:** 1. Plenczner Lajos, 2. Melcz Kornél, 3. Kotsch Mihály, 4. Prokopy Imre; V. **Sopronban:** 1. Domján Elek, 2. Eősze Zsigmond, 3. Jánvy Lajos, 4. Kovács Sándor, 5. Faik Henrik, 6. Hetvényi Lajos, 7. Müller Róbert, 8. Pröhle Henrik, 9. Hollósy Kálmán, 10. Pap Ferencz, 11. Gombócz Miklós, 12. Haffner Ödön, 13. Csengey Miklós, 14. Mikola Sándor; VI. **Selmeczen:** 1. Markovits Lajos, 2. Michalovics Samu, 3. Pántyik Árpád; VII. **Rozsnyón:** 1. Stromp Lajos, 2. Hritz Lajos, 3. Koncsek László, 4. Stromp Miklós; VIII. **Szarvason:** 1. Raffay Ferencz, 2. Marcek Lajos, 3. Vitális István, 4. Sarkó Samu; IX. **Iglón:** 1. Remenyik Károly, 2. Kosztolny Gyula; X. **Budapesten:** 1. Mauritz Gyula, Oravetz Pál; XI. **Nyiregyháza:** 1. Kubacska András, 2. Pazár Béla; XII. **Rimaszombatban:** 1. Bazóvszky Lajos. — Összesen 60 díjazott-nak 2280 frt osztatott ki.

— **A besztercebányai ág. h. ev. egyház és iskoláinak** 1889. évi állapotáról összeállított s szerkesztőségünkhöz is

beküldött „Jelen tés“ szerint az egyház összes bevétele volt 15091 frt 60 kr., kiadása 15293 frt 43 kr., — évi hiány 201 frt 83 kr. — A gyülekezet jelzálogilag biztosított tőkái az év végén 25,780 frtot, takarékpénztári s hitelegyleti betétei 22,160 frt 84 krt tettek ki — s azonkívül mintegy 14 alapítványt kezel, melyeknek egyenkénti összegei 50—8000 frt között váltakoznak. A gymnasiumi alap bevétele s kiadása 874 frt 55 kr. mérleget mutat fel, vagyoniállása összesen 14,504 frt 99 kr. A tápintézet vagyoniállása 10,332 frt; évi bevétele volt 1202 frt 56 kr. A szegény-ápoló intézetben 505 frt 20 kr. költség mellett 6 személy nyert teljes gondozást, 3 szállást. A nyugdíj-alap 10,046 frt 68 krból áll, évi szaporulat 330 frt 67 kr. Öt személy összesen 307 frt 99 krt kapott nyugdíjképen. Gyámintézet bevétele volt: 47 frt 93 kr. A szegény alap tőkéje 902 frt 11 kr. Az egyházi énekhar pénztárának vagyoniállása 490 frt 19 kr. — Az egyház 4500 lélekből áll. 1889 folyamán született 182 gyermek, meghalt 125 egyén. Hirdetve volt 33, eskettetett 26 pár, urvacsorához járat 3532 (72%), confir-máltatott 91 gyermek. — A gymnasium számára az egyház új épületet szándékozik emelni 10,149 frt 83 kr-ra tervezett költséggel, a melyre eddig már mintegy 12,910 frt 22 kr. gyűlt részint készpénzben, részint aláírásokban össze. A gymnasiumot (I—IV osztály) összesen 77 tanuló látogatta, elemi iskolákba járt az anyaegyházban 194, a fiáikban 259 — összesen 453 gyermek.

— „Eskető lelkész.“ Ily cím alatt jelent meg s szerkesztőségünkhez is beküldetett egy, a magyar protestans lelkészek használatára irt — s a magyarhoni protestansok házassági ügyeire vonatkozó egyházjogtani ismereteket s az eskető lelkész teendőit meghatározó országos törvényeket, kormányrendeletek s egyházi rendszabályok rövid kivonatát tartalmazó, 62 lapból álló könyvecske, készítette Nagy Lajos mikepércsi ref. lelkész, egyházmegyei tanácsbíró. Ara 45 kr. Második javított s bővített kiadás. Miskolcz, 1890. — A könyvecske Ariadne-fonálul akar szolgálni a gyakorló lelkészek számára a különböző bonyolult házasságkötési kérdésekben, bármely esetben biztos és határozott utasítást nyújtván nekik a teendők iránt. — Szerző, ki művét ezelőtt 6 évvel adta ki először, azt az azóta hozott s az új véderő-törvény által kivánt módosításokkal bővítve s az újabb forrásművek felhasználásával javítva adta ki újból, a következő rendszerrel: I. A források megnevezése. II. A házasság fogalma. III. Házassági akadályok. IV. Ily akadályok alóli felmentvények. V. Lelkész teendője a kihirdetést véget való jelentkezéskor. VI. A házassulandók kihirdetéséről. VII. Esketés. VIII. A házasság jogi következményei. IX. A házasság felbontása. — A használható könyvecsket melegen ajánljuk lelkésztársaink figyelmébe.

— „A francia középiskolák multja és jelene“ című paedagogiai munkára hirtet előfizetést dr. Fináczy Ernő budai m. kir. állami gymnasiumi igazgató. A mű, czime szerint, két részre oszlik, — az első részben adja a francia középiskolai oktatás történetét, Nagy Károlytól — maig (IX fejezetben); a második részben pedig rajzolja a francia középiskolák jelen állapotját (VIII fejezetben). Terjedelme 16—17 ív; megjelenését szerző júniusra igéri — 1 frt 80 kr. ár mellett. Gyűjtőknek minden 6 példány után ingyen-példány jár. Megrendelhető pedig a munka a Lampel R.-féle udvari könyvkereskedésben vagy magánál a szerzőnél (Budapest I. Vár. Verbóczy-utca 3. sz.). — Felhívjuk reá az érdeklődők és a paedagogusok figyelmét.

— A „Magyar Állam“ babéros martyra, Molnár János komáromi apátplébános a múlt számunkban közölt ítélet folytán a nevezett lapban következő magas szárnyalású „Nyilatkozatot“ tette közzé. — „Mindazoknak, a kik a közelből és a távolból szívesek voltak felajánlani, hogy birságaimat kifizetik, ezzel ünnepiesen köszönetet szava-

zok és felkérem őket: ne nehezteljenek, ha kijelentem, hogy a világért sem veszem igénybe kegyességöket! Nem 1. azért, mert én nem fogok fizetni, ha Rotschild vagy Bleichröder bocsátja is rendelkezésemre tárcaját; nem 2. azért, mert mi sem volna előttem kedvesebb, mint az, ha pénzem nem lévén, birság helyett rabságot szenvedhetnék; nem 3. azért, mert óhajtvá várom, hogy végrehajtsák vagyonomon a kirótt birságokat, megütvén a dobot házam előtt s magam leszek az első, a ki a szószékről, természetesen kellő instrukció mellett, kihirdetem hiveimnek a kótya-vetyélés éji óráját; nem végre 4. azért, mert azt akarom (előre tudván, hogy a licitációtól fájni fog a tisztelt előljáróság), hogy lefoglalják fizetésemet. Ekkor üt majd az én óram egy kis actióra. Minthogy ugyanis itt évenként nem 1, sem 2, hanem még annál is több Jónás-estet (nem a profétáét értem) fordul elő, a türelmes, békeszerető, testvéries helvét hitvallású evangélikus reformált „egyház“ nagy öröme; a kapitány úr pedig szíves volt megígérni, hogy a második esetben 50, minden következőben pedig 100—100 frtnyi birságban marasztalnak el, s így fizetésem java része mindig le leszzen foglalva: nem lelkes hiveimhez, a kik bizonyára tyúkkal, kaláccsal traktálnának, fogok fordulni, hanem káplánaimmal együtt korcsmába, hol 12 frtért ebédet és vacsorát kapni, megyek majd étkezni, és pedig azon időkből, midőn tele van az vagy 40 helységből ide özönlő vásárosokkal s más hasonló útasokkal. Ha majd látni fogják művelt és nem művelt hiveim, s hírét elviszik a szélrózsa minden irányában sokszor idegen „tisztelt“ asztaltársaim, hogy az a pap, kinek asztalánál királyi fősége, excellentiás urak, s egyéb méltóságok ültenek, és ő viszont azokénál, mire szorult és meghallják azt is (mert nem leszek néma vész!), hogy miért szorult arra: azt hiszem, ez fel fog érni a kongatással s olyan prédikáció lesz, melyet meg fognak hallani föl a Kárpátokig s le az Adriáig. S a mind számára, mind értelemre, mind pedig gazdagságra nézve magyar katolikus többség ki is vonja magának az ily prédikációkból a morált, hogy t. i. mily képviselőket kell választanunk, s hogy: censemus delendam vagy corrigendam esse legem de 1868, mely utóbbi erkölcsi tanúságot az általam nemsokára összehívandó s mindig 2—400 választó polgár által látogatott helybeli római katolikus autonom hitközségi közgyűlés, kérvény alakjában fog a képviselőhöz fölterjeszteni. Itt ugyan, Isten segélyével rést nem fog ütni semmiféle erőszakoskodás a katolikus egyház jogain, intézményein, hitelvein, mert mindig úgy volt, s úgy leend, hogy Komáromot ostromolni lehet, de bevenni nem! Komáromban, 1890. piros pünkösöd napján. Molnár János, apát-plébános.“ — Közöltük egész terjedelmében, t. olvasóinknak mulattatóan „elrettető“ olvasmányul. — Egyébként az elkeresztelések ügyében megemlíthetjük, hogy a harcziar kath. alpapság egy része immár, mint ezt Molnár apát úr is pengeti — egyes ultramontán főurak révén a főrendiházban akar petitionálni a miniszteri rendelet, illetve az 1868. évi LIII. t. cz. ellen s így az ügyet a politika terére viszi át. Am lássa! — Róma még bölcsen hallgat mindig, de ha „locuta est“ — akkor bizony majd rádördül alkotmányos királyunk „non placet“-je! Mi békén várjuk — az igaznak nyugalmával — az eredményt.

— A pápa legújabb czime. Egy varsói lapnak római tudósítója egyik levelében a pápáról mint „Krisztus helytartójáról“ beszélt. — E szó azonban szeget ütött a jámbor cenzor fejébe, lévén a „helytartó“ cím, czár ő szent felsége akaratából, 1863 óta Orosz-Lengyelországban eltörölve s helyébe a „kormányzó generális“ cím rendelve. — Már most szegény cenzor mit tegyen? Mert ha meghagyja a tudósító cikkében a „helytartó“ címet, megsérti a czárt, ha meg törli, megsérti a pápát. — Miképp egyezzen ki mármost e dilemmából? — Fogja magát, egyszerűen törli a tudósító által használt szavat s helyére írja: XIII. Leo — Krisztus „kormányzó generális.“